

Nálada v nebi před mystériem na Golgotě• Události při ukřižování

Rudolf Steiner

Než budu pokračovat v líčení života Ježíše Krista, chtěl bych učinit alespoň několik stručných poznámek o způsobu, jakým lze takové věci nalézat. Může se samozřejmě jednat pouze o to, abychom několika málo slovy charakterizovali neobyčejně obsáhlou záležitost. Přesto bych chtěl, abyste měli představu o tom, co lze nazývat okultním bádáním, které jde tak daleko, až člověk pronikne k takovým konkrétním skutečnostem, jak jsme si je zde mohli například včera ukázat.

Jako první můžeme o těchto věcech říci: Tato bádání se zakládají na čtení v kronice Akáša. V článkách, které v časopisu „Lucifer-Gnosis“ vyšly pod titulem „Z kroniky Akáša“, jsem v obecných rysech ukázal, jak takové čtení v kronice Akáša chápat. Je třeba si však uvědomit, že různé skutečnosti světového dění a světového bytí musí být nalézány různým způsobem, a tak bych chtěl to, co již bylo řečeno, vyjádřit ještě podrobněji.

Je dobré zapamatovat si, že ve vesmíru v podstatě neexistuje nic jiného než vědomí*. Kromě vědomí různých bytostí patří koneckonců všechno ostatní do oblasti májá neboli velké iluze. Tuto skutečnost můžete vyrozumět zvláště ze dvou míst v mých spisech, samozřejmě i z jiných, ale zejména ze dvou míst: především z popisu celkové evoluce Země od Saturnu po Vulkán v „Tajné vědě v nástinu“, kde je vylíčen postup od Saturnu ke Slunci, od Slunce k Měsíci, od Měsíce k Zemi atd., nejprve pouze ve stavech vědomí. To znamená, že chce-li člověk vystoupit k těmto velkým skutečnostem, pak musí vystoupit ve světovém dění natolik, aby měl co dělat se stavy vědomí. Pokud tedy člověk líčí reality, může líčit jen vědomí**. Z jiného místa v knize, která vyšla toto léto, v knize „Práh duchovního světa“, lze vyrozumět totéž. Je zde ukázáno, jak se zřící zrak pozvolným vzestupem pozvedá od toho, co se kolem nás rozprostírá jako věci, jako děje ve věcech, jak to všechno takřikajíc mizí a taje jako cosi nicotného, je to zničeno a nakonec je dosaženo oblasti, kde už jsou jen bytosti v nějakých stavech vědomí. Čili skutečnými realitami světa jsou bytosti v různých stavech vědomí. To, že žijeme v lidském stavu vědomí a z tohoto stavu vědomí nemáme úplný přehled o realitách, je příčinou toho, že se nám jako realita jeví to, co realita není.

Pro srovnání jsem to již mnohokrát zdůraznil. Stačí, když si položíte následující otázku: Je vlas, lidský vlas jako takový realita, byť i v tom nejomezenějším smyslu? Má samostatnou existenci? Bylo by nesmyslem říci, že lidský vlas má samostatnou existenci. Smysl má jedinečně dívat se na lidský vlas tak, že ho budeme pojímat jako rostoucí na lidském těle, jinak se nemůže vyskytnout, jinak nemůže sám o sobě existovat. Hovořit o vlasu jako o realitě, kterou má člověk na mysli jen v obvyklém životě, jako o samostatné bytosti, byť jen v tomto pozemském smyslu, vnímá každý jako nesmysl proto, že vlas nikdy nemůže vzniknout odděleně. Jednotlivou rostlinu často vnímáme jako jednotlivou bytost, a přesto je právě tak málo jednotlivou bytostí, jako je jí vlas. Neboť tím, čím je vlas na hlavě, tím je rostlina na organismu Země, a nemá vůbec žádný smysl studovat jednotlivou rostlinu. Na Zemi se musíme dívat jako na něco analogického člověku a na všechny rostliny na Zemi jako na něco, co patří k Zemi, stejně jako se díváme na vlasy na lidské hlavě. Tak jako nemůže sám o sobě existovat vlas mimo hlavu, nemůže ani rostlina existovat jako samostatná bytost mimo organismus Země. Důležité je pamatovat na to, kde musíme přestat, díváme-li se na nějakou bytost jako na bytost o sobě. Avšak v konečném smyslu, jehož člověk může dosáhnout, není samostatnou bytostí nic, co nemá kořeny v nějakém vědomí. Všechno má kořeny ve vědomí, a to různými způsoby.

Vezměme si třeba myšlenku, tedy to, co jako lidé myslíme. Především jsou tyto myšlenky v našem vědomí, nejsou však jen v našem vědomí. Jsou zároveň ve vědomí bytostí nejbližší vyšší hierarchie, hierarchie Angeloj, tedy andělů. Zatímco myslíme

myšlenku, je celý náš myšlenkový svět například myšlenkou andělů. Andělé myslí naše vědomí. A proto poznáte, že člověk, vystupuje-li ke zření, musí vyvinout jiný pocit vůči nahlížení bytostí vyšších světů než v obvyklé vnější skutečnosti. Pokud člověk myslí tak jako o fyzicko-smyslovém světě, o pozemském bytí, pak nemůže vystoupit k vyššímu zření. Tady člověk musí nejen myslet, ale musí být myšlen a musí o tom, že je myšlen, mít povědomí.

Není zrovna snadné přesně charakterizovat, jaký tu má člověk pocit vůči svému nahlížení, na to dnes ještě nemá lidská řeč slova. Ale můžeme přibližně říci - uděláme to pomocí srovnání - že člověk by vykonával všelijaké pohyby a tyto pohyby by nepozoroval jako takové, ale díval by se do oka druhého člověka; v něm by pozoroval zrcadlový obraz vlastních pohybů a řekl by si: Když takto pozoruji, pak na základě toho vím, že rukama nebo mimikou provádím to či ono. Tento pocit má člověk již při nejbližším stupni zření. Člověk pouze obecně ví, že myslí, avšak pozoruje se ve vědomí bytostí nej bližší vyšší hierarchie. Své myšlenky nechává myslet anděly.

Musíme vědět, že své myšlenky ve svém vědomí neřídíme sami, ale že je dirigují bytosti nejbližší vyšší hierarchie. Musíme cítit vědomí andělů, jak námi pulzuje a prostupuje nás. Potom jakoby získáme přístup k neustálým vývojovým impulzům, například k pravdě Kristova impulsu, jak i nyní nadále působí, poté co je jednou zde. Andělé mohou tyto impulzy myslet; my lidé je můžeme myslet a charakterizovat, budeme-li se vůči svým myšlenkám chovat tak, že je odevzdáme andělům, aby v nás mysleli. Toho člověk dosáhne opakovaným cvičením, jak jsem ho popsal ve své knize *Jak dosáhnout poznání vyšších světů?* "Od určitého momentu spojuje člověk pocit, smysl se slovy: Tvá duše už teď nemyslí; tvá duše je myšlenkou, již myslí andělé. - A zatímco pro jednotlivé lidské prožívání se to stává pravdou, prožívá v sobě člověk, řekněme, myšlenky obecných Kristových pravd nebo i jiné myšlenky o moudrém vedení evoluce Země.

Věci, které se vztahují k jednotlivým epochám vývoje Země, k epoše praindické, k epoše praperské atd., jsou myšleny archanděly. Dalším cvičením člověk dospěje k tomu, že je nejen myšlen anděly, ale také prožíván archanděly. Musí pouze v dalším průběhu svého cvičení dospět k tomu, že ví: Dáváš svůj život pro život archandělů. - V knize *Práh duchovního světa* je o těchto věcech uvedena řada podrobností, totiž jak člověk, pokračuje-li ve svých cvičeních (hovořil jsem o tom i v Mnichově), získá pocit, jako kdyby, řečeno poněkud groteskně, strčil hlavu do mraveniště. Mravenci jsou myšlenky, které se pohybují.

Zatímco se člověk v obvyklém životě domnívá, že myslí své myšlenky, dospěje cvičením k poznání, že myšlenky v něm myslí proto, že v něm myslí Angeloi, tedy andělé. A v dalším průběhu cvičení člověk získá pocit, že je archanděly nesen do různých oblastí světa, a tím tyto oblasti poznává. Kdo správně líčí egyptskou nebo indickou kulturu, ten teprve dokáže spojit smysl s tím, co to znamená: Tvá duše je archandělem nesená do té či oné doby. - Je to, jako kdyby šťávy našeho života věděly, že udržují životní proces a jsou jako krev vedeny organismem. Tak ví ten, kdo zří, že je archanděly veden životním procesem světa.

Avšak věci, které se vztahují k proniknutí duše jednoho jednotlivého zážitku, mohou být vybadány teprve tehdy, spojí-li si duše smysl se slovy: Duše se dává jako pokrm Prapočátkům neboli Archai, tj. duchům osobnosti. - To, co bylo právě řečeno, zní groteskně, ale je pravdou, že takové konkrétní skutečnosti jako život Ježíše Nazaretského nelze vybadat, dokud si člověk nespojí určitý smysl se slovy: Člověk je pojídán jako duchovní potrava, a slouží tak duchům osobnosti. - To je něco, co člověku, který dnes stojí ve vnějším světě, zní samozřejmě jako šílenství. Samozřejmě! A přesto: jako je pravda, že sousto chleba, které vejde do našeho žaludku, se stává naší potravou - a kdyby o tom mohlo přemýšlet, pak by vědělo, že má smysl a životní účel, když se skrze nás stává potravou - tak je i pravda, že my lidé máme smysl sloužit za potravu bytostem Archai. Zatímco si my chodíme tady po Zemi, jsme zároveň bytostmi, které jsou neustále požívány, pojídány bytostmi Archai. Nepopřete, že lidé to v obvyklém životě nevědí, že by to označili za šílenství, kdyby jim někdo něco takového řekl. Člověk je vůči bytostem Archai tímtež, čím je pro vás jako fyzické lidi pšeničné zrno. Avšak tohle nejen teoreticky vědět, ale i tak žít vůči bytostem Archai, jak by žilo pšeničné zrno, kdyby bylo našimi zuby rozmělněno na kaši a kdyby procházelo patrem a

žaludkem s vědomím, že je pokrmem člověka, tak i vědět: Jsem pokrmem bytostí Archa, jsem tráven bytostmi Archai, je to jejich život, co v nich žiji - tohle živě vědět znamená vžít se do vědomí duchů osobnosti, bytostí Archai. Stejně tak znamená vžít se do vědomí archandělů, pokud člověk ví: Tvá duše je archanděly nesena do té či oné doby. A tak také znamená vžít se do vědomí andělů, pokud člověk ví: Mé myšlenky jsou myšleny anděly.

Stavy prožívání se musí změnit, chce-li člověk proniknout do vyšších světů a číst v nich. Je nutné vědět o tom, že je člověk stravován duchy osobnosti, má-li vybádat skutečnosti, které stojí ve vývoji lidstva natolik konkrétně jako život Ježíše Nazaretského.

Možná že poznámky, které jsem uvedl, přece jen poněkud poslouží k objasnění úplně jiné povahy tohoto okultního bádání vůči bádání ve vnějším světě. Můžete si totiž promyslet následující obraz a získat tím náležité záchytné body: můžete se vžít do pšeničného zrna, které se rozmělní na kaši, které se rozdrťí mezi zuby, abyste získali představu o tom, co je analogicky naprosto správně, jedná-li se o čtení ve vědomí bytostí Archai. Člověk zde musí být také duševně rozmělněn a musí to cítit. To znamená, že vyšší bádání není možné bez vnitřní tragiky, bez vnitřního utrpení. Tak hladce abstraktně, aby nebolelo, tak jak probíhají bádání ve fyzickém světě, tak se k bádání ve vyšších světech nedá přistupovat, má-li být něčím víc než fantazírováním.

Proto to úsilí, o které jsem se pokusil včera: ustoupit při líčení Ježíšova života od abstraktních pojmů, od abstraktních líčení. Vzpomeňte si, k čemu jsem hlavně vedl vaši pozornost jako k tomu, na čem záleží. Říkal jsem: Takový byl život Ježíše Nazaretského mezi jeho dvanáctým, osmnáctým, dvacátým rokem, až ke třicátému roku života. - To, co se tu líčí, na tom příliš nezáleží. Na čem záleží, je živě procítit, co prodělala Ježíšova duše, když prožívala to, co jsme si vylíčili, procítit bolest osamění, onu nekonečnou bolest, kdy člověk stojí sám s prapůvodními pravdami, pro které tu však nejsou uši, aby je slyšely. Chtěl jsem poukázat na to, co Ježíš Nazaretský pociťoval. Chtěl jsem vyložit onu trojí bolest, kterou pocítil pro lidstvo od svých dvanácti do třiceti let. Ani ne tak tím, že události, které jsem se pokusil naznačit, teď budete sami sobě nebo ostatním vyprávět, budete vědět něco o významu Ježíšova prožívání jakožto přípravy na golgotské mystérium, ale teprve tím, že si uděláte představu, která do hloubi zasáhne vaši duši a otfese jí, představu o tom, co musel tento člověk Ježíš Nazaretský vytrpět, než mohl přistoupit k mystériu na Golgotě, aby Kristův impuls mohl vplynout do vývoje Země.

Živou představu tohoto Kristova impulsu můžeme vyvolat tím, že v sobě znovu probudíme toto utrpení, že musíme vyprávět skutečnosti, které se vztahují k takovým věcem, jako jsou ty, jež nyní probíráme, a to tak, abychom v sobě probudili příslušné pocity. To můžete zjistit bádáním v kronice Akáša, které jsem se několika slovy pokusil charakterizovat. Čím více se nám podaří ony působící a pulzující pocity takové bytosti, jakou byl Ježíš Nazaretský, v sobě znovu oživit, tím více pronikneme do takových tajemství.

Co následuje v životě Ježíše, nemusím podrobně líčit; už se o tom mnohokrát mluvilo. Už se mnohokrát mluvilo o tom, že Janovým křtem v Jordánu vstoupila do tří schrán Ježíše Nazaretského - poté co byly produhovněny Zarathuštrovým Já, které v nich žilo - Kristova bytost, že tedy z oblasti duchovního světa sestoupila bytost, jejímž dalším osudem bylo přebývat po tři roky v lidském těle, být na lidské tělo vázána. Důležité je, abychom si uvědomili, jaká to je vlastně skutečnost. Neboť tato skutečnost se v podstatě velmi významně liší od všech ostatních skutečností vývoje Země. A v okamžiku, kdy přistoupíme k události, při níž do schrán Ježíše Nazaretského vstoupila Kristova bytost, přistupujeme k něčemu, co už vlastně není pouze lidskou záležitostí vývoje Země. To si prostě musíme uvědomit.

Tuto záležitost můžeme nahlížet z lidského stanoviska. Potom řekneme: Existoval kdysi člověk, jak jsme ho vylíčili. Tento člověk přijal bytost Krista, Kristův impuls. - Avšak tu věc můžeme uvažovat i zcela jinak, ačkoli úvahy, které je přitom nutno provést, se musí obejít jen s minimem představ; to ale nevádí. Po naší duchovně-vědecké přípravě si přitom už něco představit dokážeme.

Předpokládejme tedy, že bychom neseděli jako lidé v lidské radě a uvažovali o mystériu na Golgotě, ale že bychom jako bytosti vyšších hierarchií seděli v radě vyšších hierarchií a takto bychom uvažovali o golgotském mystériu. V duchovním ohledu je tato změna hlediska docela dobře možná a dá se to srovnat třeba s následující situací. Kdybychom před sebou měli horu, v jejíž střední výšce se nachází vesnice, můžeme se na tuto vesnici dívat zdola, ale můžeme se na ni podívat také z vrcholu hory. Je zcela přirozené, že na golgotské mystérium se většinou díváme z lidského stanoviska. Protentokrát bychom však také mohli vystoupit do sféry vyšších hierarchií. Jak bychom pak mluvili o mystériu na Golgotě? Pak bychom museli říci: Když Země začala se svým vývojem, měly bytosti vyšších hierarchií s lidmi jisté záměry. Chtěly určitým způsobem vést pozemský vývoj. Avšak do tohoto zamýšleného vedení pozemských záležitostí lidstva se vmísil nejprve Lucifer. Jako bytosti vyšších hierarchií se tedy díváme dolů na vývoj Země a chceme nějak vést lidské osudy - a tu Lucifer změnil směr tohoto vývoje, který jsme chtěli vést jinak.

Díváme se dál dolů na evoluci lidstva a říkáme si: Ne všechno, co se tam dole děje, se děje skrze nás. Neustále se do toho vměšuje Lucifer. Tím, že se do toho vmísil Lucifer a později k němu přibyl ještě Ahriman, vstoupil do vývoje lidstva prvek cizí vůči činům vyšších hierarchií. Můžeme to do určité míry vyjádřit tak, že tyto bytosti vyšších hierarchií si řekly: Pozemské pole pro nás je do určité míry ztraceno. Působí v něm síly, které nám toto pozemské pole i s lidmi vzdalují. Vedení vyššími hierarchiemi se ovšem děje tak, že se na tomto vedení podílejí postupně, podle svých sil, nejprve tedy ty nejnižší. Záležitosti pozemského vývoje jsou vedeny tak, že jsou sice činné vysoké bytosti až k těm nejvyšším, že ale jisté záležitosti nechávají obstarávat svými služebníky, tedy anděly, archanděly a bytostmi Archai, takže do evoluce zasahují nejprve oni.

Vzijme se tedy, jak jsem řekl - samozřejmě se vši pokorou - do rady vyšších hierarchií, nikoli do rady lidí. Můžeme pak říci: Tady jsou naši poslové, andělé, archandělé a bytosti Archai; jak dobře by mohli vykonávat naše rozkazy, kdyby v pozemském poli nepůsobily cizí síly. - A pak je usnesen onen velký úrůdek bohů, který vede zhruba k následujícímu výsledku: Protože jsme nedokázali zadržet Lucifera a Ahrimana před pozemským vývojem, ztratili od určité chvíle naši služebníci, tedy andělé, archandělé a bytosti Archai, možnost konat pro lidi to, co by v našem smyslu muselo být vykonáno. - A tato chvíle byla onou chvílí, do níž připadlo mystérium na Golgotě.

Když se tato chvíle přiblížila, museli si bohové vyšších hierarchií říci: Ztrácíme možnost, aby naši služebníci zasahovali do lidských duší. Tím, že nedokážeme zadržet Lucifera a Ahrimana, můžeme skrze naše služebníky působit jen do této chvíle. Pak vzniknou v lidských duších síly, které už nemohou být anděly, archanděly a bytostmi Archai řízeny. Lidé od nás silami Lucifera a Ahrimana odpadnou.

Taková byla skutečně - můžeme-li to tak říci - „nálada v nebi“, když se přiblížila chvíle, se kterou nová doba počítá jako se svým počátkem. Že se od určité chvíle nebudou moci skrze své služebníky o lidi dostatečně postarat, to byla největší obava bohů. Vy tomu výrazu nebudete rozumět špatně*, neboť jste duchovní vědou připraveni na to, že výrazy dostávají jiný smysl a citovou hodnotu, použijí-li se k charakteristice vyšších světů.

Tato obava bohů vyvstala a byla stále trýznivější a trýznivější na nebesích - můžeme-li to tak říci. A tu vzešlo rozhodnutí seslat slunečního ducha, obětovat ho, když si bohové řekli: Od nynějška bude mít jiný osud než zasedat v radě bohů; nechť vstoupí na jeviště, na němž žijí lidské duše. Tohoto slunečního ducha obětujeme. Dosud žil mezi námi, ve sférách vyšších hierarchií; nyní vstoupí branou Ježíše do aury Země.

Tak tomu bylo v radě bohů, když nastalo mystérium na Golgotě; tak ta věc vypadá shora. Máme tedy co do činění se záležitostmi bohů vedoucích Zemi, nikoli jen se záležitostmi lidskou. Můžeme se na to dívat tak, že se budeme nejen ptát: Co se musí pro lidstvo stát, aby se neztratilo na šikmé ploše? - ale že z druhé strany by bylo možné ptát se: Co musíme my bohové učinit, aby se vyrovnalo to, co se stalo, když jsme museli připustit Lucifera a Ahrimana při evoluci Země?

A tu můžeme pocítit, že mystérium na Golgotě je ještě něčím jiným než pouhou pozemskou záležitostí, že je záležitostí bohů, že je událostí světa bohů. Vskutku, významnější než pro lidi to, že mohli přijmout Krista, bylo pro bohy to, že museli Krista odevzdat Zemi.

A čím je vlastně poznání mystéria na Golgotě ještě kromě toho, než že v něm můžeme poznat ústřední událost ve vývoji Země? - Že budeme-li se dívat na mystérium na Golgotě, pak se na ně budeme dívat jako na záležitost bohů; že tu bohové otevrou nebeské okno, že na okamžik ujednávají své záležitosti před lidskými zraky a že člověk může u této záležitosti bohů přihlížet! To se musíme naučit cítit, když se podíváme na golgotské mystérium: že to je tak, jako kdyby člověk chodil před vždycky zavřeným nebeským domem a šel přitom kolem okna, kterým by směl nahlédnout do toho, co bylo jinak vždycky neviditelné za zdmi příbytku bohů.

Tak se i skutečně okultisticky pociťující člověk cítí s velkou úctou vůči mystériu na Golgotě jako někdo, kdo se plíží kolem domu, který je všude zavřený, a jen tuší, co se uvnitř děje. Na jednom místě však je okno, jímž se může stát svědkem malé výseče toho, co se děje uvnitř. Takovým oknem do duchovního světa je pro člověka mystérium na Golgotě. Tak musíme cítit to, co se tu stalo, když bytost Krista sestoupila do těla nebo vlastně do tří schrán Ježíše Nazaretského. Měli bychom se hlouběji a hlouběji pronikat myšlenkou, že prostřednictvím mystéria na Golgotě jsme diváky při záležitosti bohů.

Když se mluví o takových věcech, je třeba používat slova jiným způsobem než v obvyklém životě. Musíme mluvit o něčem takovém jako o „strachu“, o „obavách“ bohů před okamžikem, který se v evoluci Země musel naplnit mystériem na Golgotě. Pro tuto posvátnou, tuto nejduchovnější záležitost lidstva je třeba používat slova nezaběhlým způsobem. Je nesmírně snadné pro všechny ty ve světě, kdo jsou k tomu až příliš ochotni, z vlastní pošetilosti, z frivolnosti, ze samolibosti nebo z jiných důvodů zlehčit to, co je míněno v tom nejposvátnějším smyslu. Není třeba udělat nic jiného, než nějaké zaběhlé slovo obrátit tak, jak chtějí mít lidé toto slovo v exoterním životě. A člověk má možnost překroutit v její pravý opak takovou věc, která byla vydobyta z lidské duše, když byla vyslovena pouze na základě vnitřního nutkání zvěstovat pravdy duchovního světa, které se tak těžce vyřívají duši. Lidé je překrouť, když jim připadají směšné, ďábelské, satanské, jen když mají ve svých duších nezbytnou frivolnost, nezbytnou lehkovážnost. Ta je v naší době v duších až příliš rozšířená. A příliš malá je bdělost těch, kdo by zde měli střežit poklad svátých duchovních pravd, jež právě v naší současnosti mají vplynout do lidských srdcí.

Jak velká je pohodlnost, kterou chtějí lidé žít svého ducha! Kolik žalostného musí člověk shlédnout! Jen když se maličko mluví nad rámec materialismu o duchu, hned jsou s tím lidé spokojeni, protože se přitom nemusí namáhat, nemusí nijak zvlášť namáhat svou mysl. Měli bychom cítit, že účastníme-li se svatě-duchovního výkladu těch nejposvátnějších záležitostí vývoje Země, máme odpovědnost vůči pokladům vědění, vztahujícím se k duchovnímu světu. Frivolnost naší doby je v této oblasti tak veliká a bere to tak lehkovážně! Uvidíte, jak se na tom či onom místě znovu a znovu vynořuje, v celé její ohavnosti si ji však možná uvědomíte jenom tehdy, budete-li dostatečně bdělí a budou-li vaše srdce dostatečně zapálená pro to nejposvátnější z duchovních pravd. Možná ji pak dokážete náležitě rozpoznat, a tím se stanete dobrými strážci duchovního pokladu, jež jsme my všichni společně povoláni střežit.

Možná že taková vážná slova může člověk vyslovit nejsnáze tam, kde má poukázat na něco tak důležitého, jako je toto: Mystérium na Golgotě není jen lidskou záležitostí, ale záležitostí bohů a my do těchto záležitostí bohů nyní jakoby oknem nahlížíme. Avšak právě to, co se uvádí k takovéto charakteristice, je překrucováno do té míry, že o tom vůbec nemohu mluvit. Pak možná pro vás pro všechny nastane chvíle, kdy se budete muset upamatovat na onu pravdu, že slova používaná pro smyslový svět musí získat novou podobu, chceme-li je používat pro nadsmyslový svět, a že je snadné vykládat je pak v jiném smyslu.

Populární křesťanství uvedlo to, co jsem nyní naznačil, slovy: Otec obětoval lidstvu svého Syna! - V podobě těchto slov spočívá i pro lidská srdce, která chtějí cítit, populárním způsobem naznačeno to, o čem můžeme v pravém smyslu říci: Mystérium na Golgotě je záležitostí bohů!

A když si vezmeme vše, co jsem vyslovil, potom si můžeme udělat představu o tom, co se událo jakožto skutečnost, kterou nazýváme Janovým křtem v Jordánu. Po něm pak následovalo to, co je naznačeno i v evangeliích - pokoušení. Z hlediska kroniky Akáša můžeme říci zhruba toto: Když Ježíš Nazaretský přijal bytost Krista, musel odejít do osamění. A v tomto osamění měl vizionářský zážitek, který je přibližně správně vylíčen ve slovech jasnozřivých pisatelů evangelií. Můžeme to vyslovit podobně; je však jen třeba naznačit, že Kristova bytost nyní byla skutečně spojena se třemi těly Ježíše Nazaretského. To znamená, že sestoupila z duchovních výšin a nyní byla vázána na schopnosti oněch tří těl. Bylo by tedy nesprávné, kdyby si někdo chtěl představovat, že Kristus, protože přece patřil k jednomu z vyšších světů, z něhož sestoupil, mohl teď vyšší svět bezprostředně nazírat, že by do něj měl vhléd. Tak tomu nebylo. Komu to připadá nepochopitelné, ten ať si jen uvědomí, co to znamená, je-li někdo jasnozřivý. Kdopak je jasnozřivý? Vy všichni jste jasnozřiví! Všichni! Není tu nikdo, kdo by nebyl jasnozřivý. Proč někdo nevidí jasnozřivě? Protože si nevytvořil orgány, aby používal síly, které jsou v každém člověku. Nejde o to, abychom měli schopnosti, ale o to, abychom je dovedli používat.

Kristova bytost měla všechny možné schopnosti, avšak ve třech schránách Ježíše Nazaretského měla jen ty schopnosti, které těmto třem schránám, třem tělům Ježíše Nazaretského odpovídaly. Proto také musely být tak složitě připravovány; neboť schopnosti těchto tří schrán byly velmi vysoké a znamenaly víc než příslušné schopnosti všech ostatních lidí na Zemi. Avšak Kristus byl na ně vázán, stejně tak, jako jsou vaše jasnozřivé schopnosti vázány na orgány, které máte a které jen nedovedete používat. Díky schopnostem, které po sobě ve třech tělech Ježíše Nazaretského zanechala Zarathuštrova duše, bylo možné, aby Kristus nyní použil pozůstatek těchto Zarathuštrových schopností v oněch třech tělech, a předstoupil tak nejprve před bytost, která měla probudit všechnu hrdost, všechnu pýchu, které je lidská duše schopná. Před tuto bytost Ježíš Kristus předstoupil.

V tomto okamžiku pocítil, co v něm tato bytost vnitřní řečí vize působí: To, co je v Bibli popsáno slovy „Všechna království, která vidíš kolem sebe (byla to království duchovního světa), ti mohou patřit, uznáš-li mě jako pána tohoto světa!“ Když to člověk v hrdosti, v pýše dovede nejvýše a s touto pýchou vstoupí do duchovního světa, potom může v tomto duchovním světě - tím, že všechno zaplaví pýcha - získat Luciferovo království, pokud se zbaví všeho ostatního kromě pýchy. Jako lidé k tomu ovšem nejsme uzpůsobeni; člověk by tak šel vstříc strašlivému osudu.

Před tuto možnost byl postaven Ježíš Kristus. A nyní se v jeho duši vynořily dva obrazy: jeden, jenž odpovídal zážitku, který měl cestou k Jordánu, když potkal člověka, jehož jsem vám včera vylíčil jako zoufalce. A před Ježíšem Nazaretským stála opět postava, která před zoufalce předstoupila v jeho snu. Tuto postavu spatřil opět jako toho, který pravil: Uznej mě jako pána světa. - Potom v té postavě poznal také toho, kterého spatřil jakožto Lucifera před branami Ezejských. Tím nyní věděl, že k němu promlouvá Lucifer - a odvrátil jeho útok. Porazil Lucifera.

Tu k němu v dalším útoku přistoupily dvě postavy a dojem, který získal, odpovídal opět zhruba tomu, co se popisuje v Bibli.

Bylo mu řečeno: Ukaž celou svou nebojácnost, svou sílu, ukaž, co jako člověk dokážeš, vrhni se z výšiny do propasti a neboj se žádné škody. - V takovém případě má v lidské duši procitnout veškerá síla vědomí, veškerá odvaha, která však může člověku dát též

svévolnost. Dvě postavy stály před ním. Tím, že Ježíš měl před branami Ezejských dojem, že to je Lucifer s Ahrimanem, kdo od nich prchá, a tím, že měl dojem, že v jedné z obou postav se skrývá bytost, která se malomocnému, jehož potkal cestou k Jordánu, ukázala jako smrt, tím nyní poznal Lucifera a Ahrimana. A tak znovu prožil to, co prožil na cestě k Jordánu. I tento útok odvrátil. Porazil Lucifera s Ahrimanem!

Tu přišel Ahriman ještě jednou. A také to, co Ahriman jako určitý druh pokušení pronesl před Ježíšem Kristem, bylo něčím, co lze reprodukovat slovy Bible „Udělej z těchto kamenů chléb, abys ukázal svou moc.“ Nyní se však stalo, že Ježíš Kristus nemohl dát úplnou odpověď na to, co Ahriman požadoval. První a druhý útok dokázal odrazit: útok samotného Lucifera a společný útok Lucifera s Ahrimanem, kteří se navzájem paralyzovali. Avšak útok Ahrimana odvrátit nedokázal. Skutečnost, že tento Ahrimanův útok nemohl být úplně odražen, má význam pro působnost celého Kristova impulsu na Zemi.

Musím nyní populární, ba skoro až triviální formou charakterizovat, co to znamená, když se řekne: Udělej z těchto kamenů chléb, aby se staly lidskou potravou. - Ahriman nebyl působností vyšších hierarchií na zbytek vývoje Země až k Vulkánu úplně vypuzen z pole. Nikdy nebude nemožné čistě duchovním úsilím zvítězit nad vnitřním pokušením Lucifera: z nitra vystupující přání, touhy, vášně, vystupující hrdost a pýcha, svévole. Lucifera je možné, napadne-li člověka sám, porazit duchovní cestou. I když člověka z nitra napadnou Lucifer a Ahriman společně, lze duchovními prostředky vybojovat vítězství. Pokud je však Ahriman sám, vnoří svou působnost do materiálního dění zemské evoluce. Tehdy se nedá úplně vypudit z pole. Ahriman, Mefisto, Mamon - tyto pojmy se kryjí - vězí v penězích, ve všem, co souvisí s vnějším přirozeným egoismem. Jestliže je vždycky nutné, aby se do lidského života přimísilo něco z toho, co je zevně materialistické, musí člověk počítat s Ahrimanem. Kdyby měl Kristus lidem na Zemi skutečně pomoci, musel by Ahrimana nechat být. Ahriman, tedy to materiální, musí spolupůsobit až do konce evoluce Země. Skrze Krista musela působnost Ahrimana zůstat neporažena. Ahriman nebyl úplně poražen. Kristus se musel rozhodnout k tomu, že bude až do konce vývoje Země bojovat s Ahrimanem. Ahriman tu musel zůstat.

Nad tím, co máme v nitru jako útoky Lucifera a společné útoky Lucifera a Ahrimana, můžeme jako lidé zvítězit. Boje v materiálním vnějším světě musí být vybojovány až do konce zemského vývoje. Proto sice musel Kristus Ahrimana držet v šachu, ale musel ho nechat existovat vedle sebe. Proto se mohlo stát, že Ahriman mohl i vedle Krista dál působit na Zemi během oněch tří let, po které Kristus působil v těle Ježíše Nazaretského, a že pak mohl vstoupit do duše Jidášovy a působit v ní až do jeho zrazení Krista. Co se stalo skrze Jidáše, souvisí s tím, co je ne zcela zodpovězenou otázkou položenou při pokušení po události u Jordánu.

Teprve postupně, zvolna a pokenáhlu, se Kristova bytost spojovala s oněmi třemi těly. To trvalo tři roky. Zpočátku s nimi byla jen volně spojená, a teprve pozvolna se do nich vměšťovala. Teprve když se přiblížila smrt, nastalo skutečné proniknutí těchto tří těl Kristovou bytostí. A vůči všemu tomu utrpení a bolesti, kterou Ježíš Nazaretský, jak jsem vylíčil, prožil ve třech stádiích svého vývoje, je nekonečně, nekonečně větší to, co nyní vytrpěl Kristus, když si během těchto tří let pozvolna vydobýval možnost úplně se ponořit do oněch tří lidských schrán. Byla to neustálá bolest, avšak bolest, která se zase proměnila v lásku a lásku a lásku. A pak se stalo toto: Když v prvním, ve druhém a ve třetím roce pozorujeme způsob, jak žil Ježíš Kristus v kruhu svých nejbližších žáků, pak to v jednotlivých letech bylo různé. V prvním roce byl Kristus, jak jsem řekl, jen volně spojen s tělem Ježíše Nazaretského. Tehdy se často stávalo, že fyzické tělo bylo na tom či onom místě a Kristova bytost mezitím putovala někde jinde. Když se v ostatních evangeliích vypráví, že se tu či onde Pán zjevil svým učedníkům, tehdy se fyzické tělo zdržovalo na jiném místě, zatímco Kristus v duchu putoval po kraji.

Tak tomu bylo zpočátku. Pak se Kristova bytost víc a víc spojovala s tělem Ježíše Nazaretského. A pak, později, když Kristus šel v kruhu svých nejbližších žáků, se stávalo, že

se s ním jeho žáci vnitřně spojili tak, že, abych tak řekl, nežil odděleně od nich. Čím více se vžíval do svého těla, tím více se vžíval do nejnvnitřnější bytosti svých žáků. Teď chodil v hloučku svých žáků po kraji. Tu promlouval skrze jednoho, tu zase skrze druhého žáka, prostřednictvím niterného společenství, tak jak se vžíval do ostatních, takže když putovali po kraji, už nepromlouval jen Ježíš Kristus, ale některý ze žáků; Kristus však promlouval skrze něj. A vžíval se do učedníků s takovou silou, až se výraz ve tváři žáka, skrze kterého Kristus promlouval, změnil natolik, že když někdo z lidí poslouchal, pak měl pocit, že toto je ten mistr. A ten, který byl Kristem, se tak schýlil, že vypadal jako obvykle ten první. Tak promlouval hned skrze jednoho, hned skrze druhého žáka, když putovali po kraji. To bylo tajemství jeho působení v posledním období oněch tří let.

A když tak putoval se svými učedníky a svým nepřátelům se zdál být čím dál nebezpečnější, tehdy si jeho nepřátelé řekli: Jak bychom si na něj jenom políčili? Nemůžeme přece zajmout celý ten houf. Jeden totiž nikdy neví, když z nich vybere toho, který právě mluví, jestli je to ten pravý nebo ne. A když sáhneme po tom nepravém, ten pravý nám unikne. - Nikdy totiž nevěděli, jestli v tom, kterého vidí před sebou, mají také toho pravého. To byla jejich velká obava! Věděli, že jednou promlouvá ten, podruhé zase ten, a toho pravého nemohli poznat, protože na sebe vzal obvyklou podobu někoho jiného.

Na tomto houfu bylo něco podivuhodného. Proto bylo nutné, aby došlo ke zradě. Neboť takové, jak se to obvykle popisuje, takové to nebylo. Vždyť co to má znamenat, že Jidáš musel políbit toho, který je ten pravý? Podle obvyklého líčení by přece nebylo těžké Ježíše Nazaretského chytit. Ten polibek by neměl žádný smysl, kdyby ho někdo, kdo mohl přesně vědět, který je ten pravý, nemusel ukázat těm, kteří to nevěděli. Avšak z naznačeného důvodu nepřátelé nevěděli, který je ten pravý.

Teprve když měl bezprostředně před sebou to velké utrpení, když začalo mystérium na Golgotě, došlo k úplnému spojení Kristovy bytosti s těly Ježíše Nazaretského. Potom se stalo to, co je krásně vylíčeno v ostatních evangeliích. Především je pro jasnozřivý pohled, zaměřený v kronice Akáša na to, co se tenkrát stalo, naprostou skutečností, že zatímco Kristus visel na kříži, byla Země v okolí Golgoty široko daleko potemnělá jako při zatmění slunce. Nemohu říci, zda se jednalo o sluneční zatmění, nebo o zatemnění mohutnými mraky, avšak v okolí události golgotského mystéria bylo takové zatmění, jaké lze jinak pozorovat při zatmění Slunce.

Když se okultní pohled podívá na život na Zemi při takovém zatemnění, jeví se mu vše živé úplně jinak, než když tu takové zatemnění není. Spojení éterného a fyzického těla je u rostlin úplně jiné; a rovněž u zvířat se astrální a éterné tělo jeví při takovém zatemnění zcela jinak. Při takovém zatmění Slunce je to na Zemi úplně jiné, než když Slunce v noci prostě chybí. Samozřejmě tomu tak není, když je nebe obvyklým způsobem zatažené mraky, ale jen tehdy, nastane-li obzvlášť husté zatemnění; a právě takové zatemnění tenkrát nastalo. Jak říkám, nevím zatím, zda to bylo zatmění Slunce, ale to, co je vidět, je takové jako zatmění Slunce. Během této změny na Zemi, která byla i fyzická, přešlo to, co nazýváme Kristovou bytostí, do živoucí aury Země. Smrtí Ježíše Krista Země přijala Kristův impuls.

O tom největším, co se na Zemi událo, musí člověk koktat takovými jednoduchými slovy, protože lidská slova v podstatě nemohou tuto velkou událost v jejím smyslu ani v náznaku vylíčit.

Když bylo Ježíšovo tělo snato z kříže a položeno do hrobu, je opět skutečným pozorováním, že nastala přírodní událost, jako něco, co nastane v morálním životě člověka. Zvedla se bouře a v zemi se otevřela rozsedlina, která přijala Ježíšovo tělo, zatímco byla rozhozena plátna, do nichž bylo mrtvé tělo zahaleno. Člověkem otřese, když vidí, že rozložení pláten, jak je líčeno v Janově evangeliu, se skutečně naskytne zřícímu pohledu.

Tyto dvě události, zatemnění Země a zemětřesení se silnou bouří, nám tak v jednom bodě zemského vývoje ukazují, jak přírodní události nastaly současně s duchovními událostmi. Jinak se něco takového stává jen u živých bytostí, tak jako například pohybu ruky

předchází volní impulz a myšlení. Vývoj Země probíhal tak, že v obvyklém životě máme co dělat jen s mechanickými skutečnostmi. Jen ve zvláštní chvíli máme co do činění se shodou jedné duchovní a dvou fyzických skutečností - i v případě jiných skutečností týkajících se Země, avšak při této skutečnosti v nejvyšší míře.

Nedomnívám se, že výkladem těchto konkrétních skutečností, které je nyní možné vyprávět malému počtu duší jako určitý druh Pátého evangelia, by mohla být nějak poškozena ona velká představa, kterou jsme si spíše teoreticky udělali o významu mystéria na Golgotě. Naopak, domnívám se, že kdo se pokusí nechat na sebe hlouběji a hlouběji působit tyto konkrétní skutečnosti, pocítí je jako potvrzení toho, co bylo dříve o mystériu na Golgotě předneseno více teoreticky, více abstraktně, více myšlenkově. Z charakteru těchto skutečností pozná, že v tomto okamžiku vývoje naší Země se odehrají události důležité pro tento vývoj.

Možná, že člověk získá správný pocit a duševní odstín vůči mystériu na Golgotě teprve na základě poznání těchto konkrétních skutečností, a tento pocitový odstín jsem chtěl prostřednictvím toho, co jsem sdělil z Pátého evangelia, vložit do vašich duší. Možná že leckdo z vás, kdo se může zúčastnit jiných cyklů, anebo také zase jednou i přátelé tady v Kolíně, bude moci se mnou sledovat ještě něco dalšího z tohoto Pátého evangelia. Neboť musíme říci jednu věc: Zcela bez ohledu na to, že lidstvo dnes jeví tak nepatrnou ochotu k přijetí těchto skutečností takových, jaké jsou, skutečností, o nichž jsme zde mluvili, bez ohledu na to tady byla ta největší nutnost, aby takové skutečnosti právě vplynuly do vývoje Země. Proto jsou sdělovány, i když je opravdu obtížné o těchto věcech mluvit. A i když by člověk, pokud by vyhověl svému sklonu, o nich nejraději nehovořil, jsou přesto sdělovány, na základě vnitřní povinnosti, dokud je možné lidským duším je říci. Budou totiž potřebné ve vývoji lidstva. Duše, které je nyní přijmou, je zcela jistě budou potřebovat pro práci, kterou budou muset v duševně-duchovním ohledu vykonat v dalším vývoji lidstva.

Vidíte, v našich úvahách postupně poznáváme to, co má ožít v našich duších, abychom se stali pravými články v pokračující evoluci lidstva. Vždyť v tom spočívá smysl vývoje lidstva na Zemi: aby lidské duše stále vědoměji poznávaly své úkoly.

Kristus se zjevil. Jeho impulz působil jako skutečnost. Dlouhý čas mohl jako skutečnost působit spíše v nevědomí; potom musel začít působit prostřednictvím doposud pochopeného. Působil tím, co byl, nikoli prostřednictvím pochopeného. Avšak bude stále nezbytnější, aby se lidé učili také chápat, aby se učili chápat Krista, jenž skrze těla Ježíše Nazaretského vstoupil do aury Země, a tím do živoucího lidského dění.

Kolín nad Rýnem, 18. prosince 1913

GA 148